

Крім дослідницької та організаторської діяльності, О. Ф. Андрійко займається підготовкою наукових кадрів, формуванням їх методологічної культури, розвитком їх творчого правового мислення. Її талант ученого отримує втілення в новій генерації правників. Під її керівництвом розпочали свій шлях у науку багато кандидатів і докторів юридичних наук, які нині працюють в органах державної влади, наукових і вищих навчальних закладах. Вона є мудрим наставником і порадиником для молодих науковців.

Наукова і педагогічна праця Ольги Федорівни високо поцінована державою та громадськістю. О. Ф. Андрійко – заслужений юрист України (2007). У 2015 р. Указом Президента України вона була нагороджена Орденом княгині Ольги III ступеня. Відзначена Почесною грамотою Верховної Ради України (2009), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2015), Почесною грамотою Президії Національної академії наук України (1999), Подякою Президента Національної академії правових наук України (2014), Ювілейною почесною грамотою Національної академії наук України (2018), Почесною грамотою Союзу юристів України (2014, 2019), вона є лауреатом премії імені Ярослава Мудрого за видатні досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем правознавства (2004) та за видатні досягнення в галузі підготовки юридичних кадрів (2015), нагороджена Подякою Київського міського голови (2007), Почесною грамотою Київського університету права НАН України (2014) та ін.

Непересічний талант науковця і викладача Ольги Федорівни завоювали глибоку повагу колег та учнів. Поєднуючи риси принциповості й толерантності, вона вміє створювати у відділі, який очолює, ділову доброзичливу атмосферу.

Вельмишановна Ольго Федорівно! Колектив Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України та редколегія збірника наукових праць «Правова держава» щиро вітають Вас з ювілеєм та бажають міцного здоров'я, бадьорості, життєрадісності, подальшої плідної праці, благополуччя і творчого натхнення.

ПРОФЕСОР АКУЛЕНКО – ФУНДАТОР УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ОХОРОНИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

24 листопада 2020 р. вітчизняна наукова громадськість відзначила знаменну подію – свій 85-й день народження відсвяткував видатний український правознавець та публіцист, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Віктор Іванович Акуленко.

Віктор Іванович Акуленко народився 24 листопада 1935 р. у селі Комарівка Борзнянського району Чернігівської області. Вищу освіту отримав на юридичному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, який закінчив у 1957 р. Трудовий шлях Віктор Іванович розпочав працюючи на будівництві Комарівської школи-інтернату, а згодом, у 1962–1967 рр. працював учителем географії та вихователем у рідному селі. У 1967 р. він переїздить до Києва, де працює старшим лаборантом кафедри правових дисциплін Київського інституту народного господарства.

З 1968 р. Віктор Іванович почав займатися улюбленою справою, яка дуже швидко перетворилася на справу всього його життя – правовою охороною пам'яток культури. Він обіймає посаду молодшого наукового співробітника відділу теорії та історії держави і права Інституту держави і права АН УРСР (нині – Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України), працює над кандидатською дисертацією. Однак у 1972 р. наукова діяльність Віктора Івановича була перервана звільненням його з Інституту, що відбулося за вимогою радянських спецслужб з надуманих політичних мотивів. Змушений залишити рідний Інститут, проте, продовжує займатися правовими питаннями охорони пам'яток культури – працює старшим консультантом Республіканського правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (УТОПК), старшим юрисконсультом в Українському фонді культури, редактором-юристом часопису «Пам'ятки України» та газети «Старожитності», старшим науковим співробітником Центру пам'ятокзнавства НАН України і УТОПК. У 1987 р. він видає наукову працю «Гуманізм і варварство. Про врятування культурних цінностей у період Великої Вітчизняної війни 1941–1945», присвячену масовому знищенню і пограбуванню культурних цінностей України під час Другої світової війни.

Шлях Віктора Івановича до фахового визнання був непростим. Лише після здобуття Україною незалежності, а саме у 1992 р., він нарешті отримав змогу представити свою кандидатську дисертацію «Проблеми становлення і розвитку законодавства про охорону пам'яток культури в Україні (1917–1991)» до спеціалізованої вченої ради Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Під час її захисту спеціалізована вчена рада визнала, що здобувач дослідив новий напрям у юридичній науці й заслуговує на присудження йому вченого ступеня доктора юридичних наук, і того ж року на повторному розгляді дисертаційної роботи присудила йому цей ступінь. У 1993 р. Віктор Іванович повертається на роботу до Інституту, і з цього часу й до сьогодні обіймає посаду провідного наукового співробітника відділу міжнародного права та порівняльного правознавства.

Проте Віктор Іванович ніколи не обмежувався суто науковою діяльністю в рамках Інституту. Протягом багатьох років він викладає розроблений ним курс «Правова охорона культурної спадщини (національні та міжнародно-правові аспекти)» в Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова, консультує Комітет Верховної Ради України з питань культури та духовності, входить до складу редакційних колегій багатьох видань, спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора юридичних наук, бере участь у діяльності Української асоціації міжнародного права, активно публікується у пресі. За його безпосередньої участі Верховна Рада України розробила і прийняла Закони України «Про музеї та музейну справу» 1995 р., «Про вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей» 1999 р., «Про охорону культурної спадщини» 2000 р. та «Про охорону археологічної спадщини» 2004 р.

Як член українсько-німецької, українсько-польської, українсько-угорської та українсько-російської комісії з повернення та реституції культурних цінностей Віктор Іванович неодноразово брав участь у переговорах із зазначених питань з цими державами. За дорученням Національної комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей він розробив «Концептуальні засади та за-

гальні принципи міжнародного співробітництва України у сфері реституції культурних цінностей», які успішно використовувалися у переговорному процесі.

Науковий доробок Віктора Івановича Акуленка становить понад 250 праць. Його величезною заслугою є те, що вперше у вітчизняній юридичній науці він започаткував дослідження широкого кола проблем з правової охорони історико-культурної спадщини України, що сприяло створенню теоретичних основ державного управління в сфері забезпечення та використання культурних цінностей, а також забезпеченню охорони пам'яток історії та культури, захисту історичного середовища країни. Протягом багатьох років розробляв унікальну у пострадянській науці міжнародного права тематику – проблеми міжнародно-правової охорони культурних цінностей. Саме завдяки його працям у науці міжнародного права отримала розвиток концепція зародження та становлення нової галузі міжнародного публічного права – міжнародного права охорони культурних цінностей. Ця галузь міжнародного публічного права поступово знаходить визнання у авторитетних наукових виданнях, зокрема у фундаментальній шеститомній «Юридичній енциклопедії», «Великому енциклопедичному юридичному словнику» та тритомній «Енциклопедії міжнародного права», які побачили світ у тому числі й завдяки зусиллям Віктора Івановича.

Варто окремо наголосити, що результатом його плідної наукової діяльності стало формування в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України єдиної в юридичній науці країн СНД наукової школи міжнародного права охорони культурної спадщини. Основними віхами становлення цієї школи став вихід у світ у 1991 р. монографії «Охорона пам'яток культури в Україні (1917–1990)», видання у 1997 р. збірника «Україна в міжнародно-правових відносинах. Кн. 2: Правова охорона культурних цінностей», підготовка та захист під керівництвом шановного ювіляра кандидатських дисертацій В. В. Максимова «Правова охорона культурних цінностей у Конвенціях ЮНЕСКО» (1997 р.), О. І. Мельничук «Статус всесвітньої природної спадщини людства в міжнародному праві» (2006 р.), С. С. Птухи «Правові аспекти діяльності Ради Європи у сфері охорони та використання культурної спадщини» (2012 р.) і нарешті вихід у світ фундаментальної монографії «Міжнародне право охорони культурних цінностей та його імплементація у внутрішньому праві України» (2013 р.), в якій узагальнено історію становлення та розкрито юридичний зміст норм міжнародного права в цій сфері, з особливим наголосом на практику України. Так, у цій книзі вперше у вітчизняній міжнародно-правовій літературі узагальнено двосторонні договірні відносини України в сфері охорони, реституції та повернення культурних цінностей, здійснено комплексний аналіз міжнародно-правового співробітництва держав – членів СНД у сфері правонаступництва, збереження і повернення культурних цінностей та дано розгорнуту характеристику імплементації міжнародно-правових зобов'язань України в сфері охорони культурних цінностей.

Віктор Іванович відомий також громадськості України як публіцист, член Національної спілки журналістів України, автор оригінальних нарисів та памфлетів на суспільно-політичні та культурологічні теми. Серед найбільш відомих його книг – «На перехресті закону і совісті» (2005 р.) та «Відлуння пам'яті: назад у майбутнє» (2008 р.). У цьому році побачила світ чергова його науково-публіцистична праця, а саме – «Науково-публіцистичні етюди до портрета

професора Володимира Денисова в енциклопедичному інтер'єрі: до 70-річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України (1949–2019)».

За особливий внесок у розвиток вітчизняної юридичної науки Віктору Івановичу Акуленку розпорядженням Президента України було присуджено Державну стипендію (2002, 2004 і 2006 рр.). Він був нагороджений Подякою Київського міського голови (2002 і 2005 рр.), Почесною грамотою МОН України (2003 р.), Почесною грамотою Президії НАН України (1999 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2004 р.), Почесною грамотою Верховної Ради України (2004 р.), Подякою Міністерства культури і туризму України (2010 р.). У 2017 р. Віктор Іванович, разом з М. О. Теплоком та М. М. Шумилом одержав Премію НАН України ім. М. Василенка «за цикл праць, забезпечення ефективності реалізації законодавства України: проблеми теорії і практики».

Колектив Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України щиро вітає вельмишановного Віктора Івановича Акуленка зі славним ювілеєм, бажає йому довгих років життя, міцного здоров'я, творчої наснаги та подальших успіхів у його так необхідній нашому суспільству і державі діяльності у сфері правової охорони надбань культури.

ЮВІЛЕЙ ЗАСЛУЖЕНОГО ЮРИСТА УКРАЇНИ МИКОЛИ ОЛЕКСАНДРОВИЧА ПУХТИНСЬКОГО (ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Микола Олександрович Пухтинський – український правознавець, фахівець у галузі конституційного права та місцевого самоврядування. Він народився 05 січня 1950 р. у шахтарському місті Нелідово в сім'ї гірничого інженера. У 1976 р. закінчив юридичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (тепер – Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

Після закінчення університету працював у Міністерстві юстиції УРСР, навчався в аспірантурі і працював молодшим науковим співробітником в Інституті держави і права АН УРСР (1977–1982 рр.). У 1980 р. захистив в Інституті кандидатську дисертацію. У 1982–1991 рр. викладав у Київській вищій школі МВС СРСР. У 1990 р. отримав вчене звання доцента. З 1991 р. працював радником голови Верховної Ради УРСР, помічником Президента України з питань державного будівництва (1992–1994 рр.), першим заступником голови (1994–1995 рр.), головою Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України при Президентові України (1995–2010 рр.). З 2010 р. працює старшим науковим співробітником в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України у відділі конституційного права та місцевого самоврядування.

М. О. Пухтинський активно займався законопроектною роботою: працював над першими законопроектами про місцеве самоврядування, у складі робочої групи брав участь у розробці проекту Конституції України (1995–1996 рр.), очолював робочі групи щодо розробки проекту Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1996–1997 рр.), проекту Концепції адміністративної реформи (1998 р.), був членом робочих груп з розробки проекту Концепції державної регіональної політики, проекту Державної програми підтримки роз-